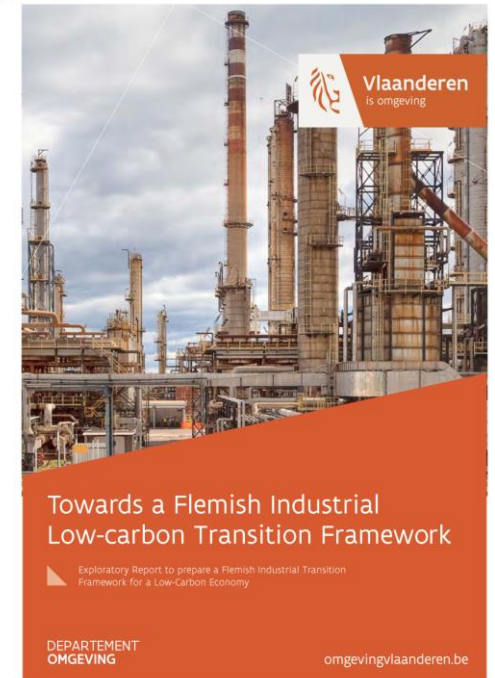
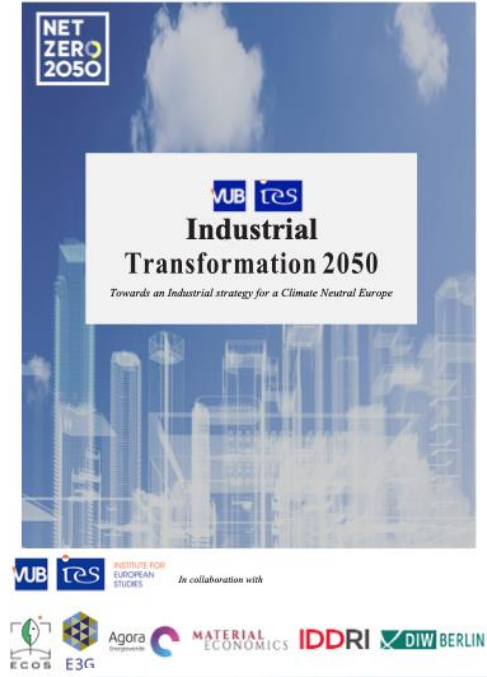
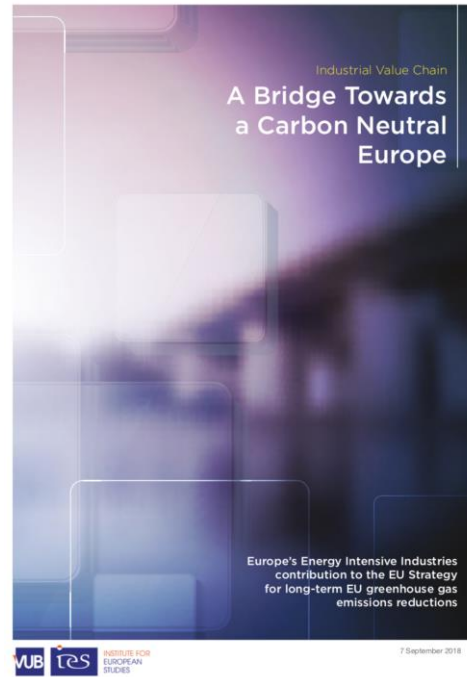

CCU en H₂ in Vlaanderen en Nederland

Context en perspectieven

Tomas Wyns

Carbon Capture and utilisation or storage
(CC(U)S) als onderdeel van industriële transitie

Industriële context in Nederland en
Vlaanderen

Uitdagingen en opportuniteiten
(infrastructuur, CAPEX, OPEX)

Beleidskader voor realisatie CC(U)S/H₂

Mogelijkheden tot samenwerking Vlaanderen-
Nederland

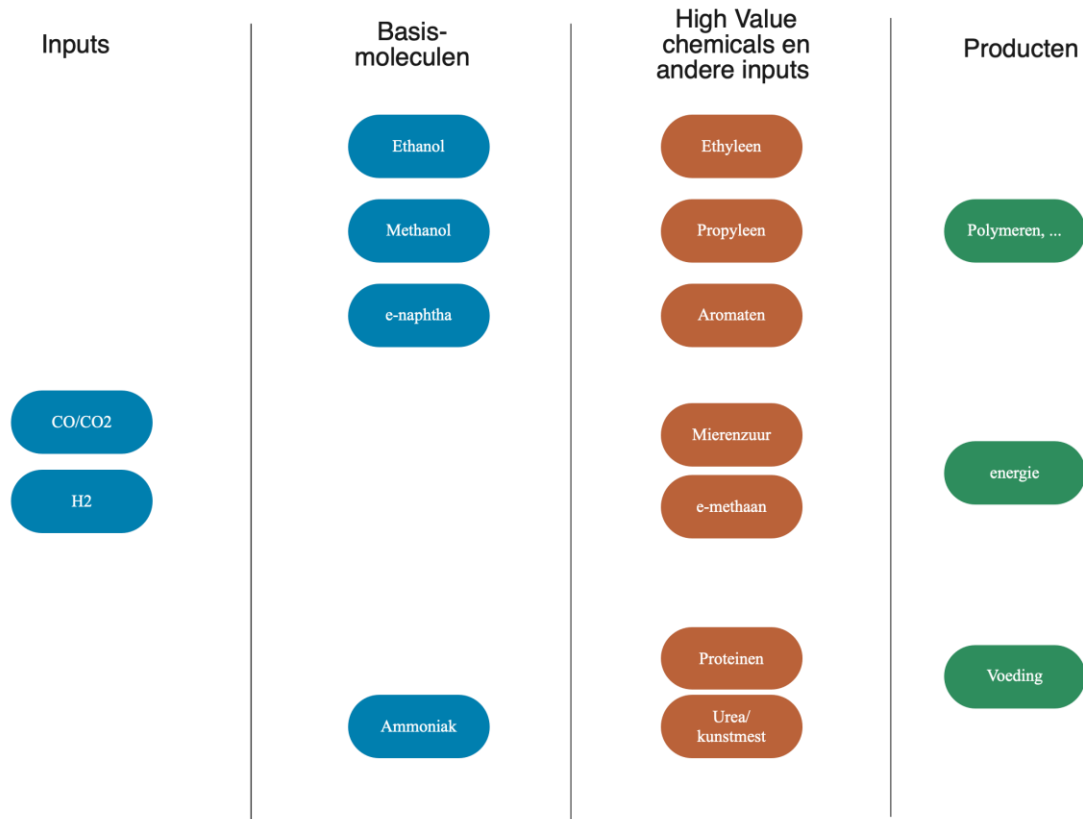
Industriële transitie naar klimaatneutraliteit

	Electrification (heat and mechanical)	Electrification (processes: electrolysis/ Electrochemistry excl. H2)	Hydrogen (heat and/or process)	CCU	Biomass (heat and feedstock)/ biofuels	CCS	Other (including process integration)
Steel	xxx	xx	xxx	xxx	x	xxx	Avoidance of intermediate process steps and recycling of process gases: xxx Recycling high quality steel: xxx
Chemicals fertilizers	xxx	xxx	xxx	xxx	xxx	xxx(*)	Use of waste streams (chemical recycling): xxx
Cement Lime	xx (cement) x (lime)	o (cement) o (lime)	x (cement) x (lime)	xxx (cement and lime)	xxx (cement) x (lime)	xxx (cement and lime)	Alternative binders (cement): xxx Efficient use of cement in concrete by improving concrete mix design: xxx Use of waste streams (cement): xxx
Refining	xx	o	xxx	xxx	xxx	xxx	Efficiency: xxx
Ceramics	xxx	o	xx	x	x	o	Efficiency: xxx
Paper	xx	o	o	o	xxx	o	Efficiency: xxx
Glass	xxx	o	x	o	xxx	o	Higher glass recycling: xx
Non-ferrous metals/alloys	xxx	xxx	x	x	xxx	x	Efficiency: xxx Recycling high quality non-ferrous: xxx Inert anodes: xxx
<i>o: Limited or no significant application foreseen</i> <i>x: Possible application but not main route or wide scale application</i> <i>xx: medium potential</i>			<i>xxx: high potential</i> <i>xxx: Sector already applies technology on large scale (can be expanded in some cases)</i> <i>(*) in particular for ammonia and ethylene oxide¹¹⁶</i>				

- Meerdere opties voor industrie
- CCU: staal, chemie, cement, raffinage
- H2: staal, chemie, raffinage
- CCS: staal, chemie, cement, raffinage

CCUS waar toe te passen?

CCUS wat is er nodig?

H2 toepassingen industrie

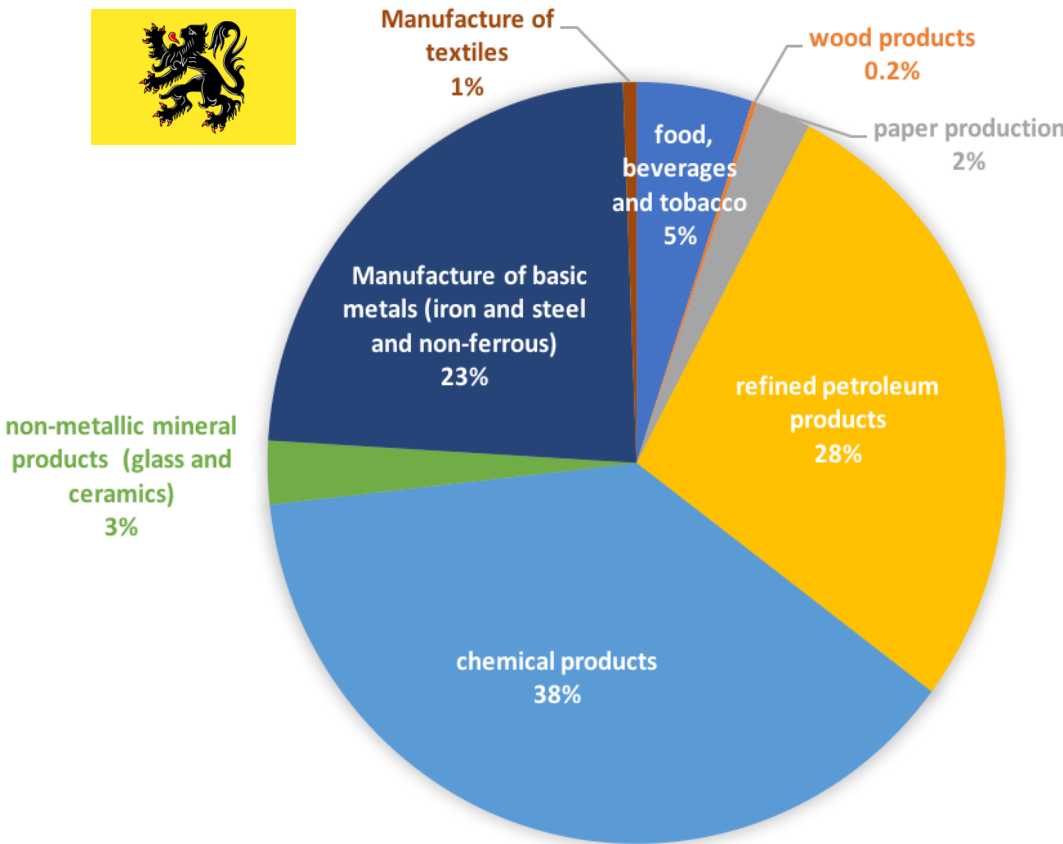
- Hoge T warmte
- CO2 vrije ammoniak
- Staalproductie
- Energie-dragers (CCU: e-methaan, methanol)

- CO2 capture installaties
- CO2 purificatie, liquefaction en transport
- H2 productie (blauw/groen)
- Relatief goedkope/voldoende elektriciteit
- Nieuwe processinstallaties

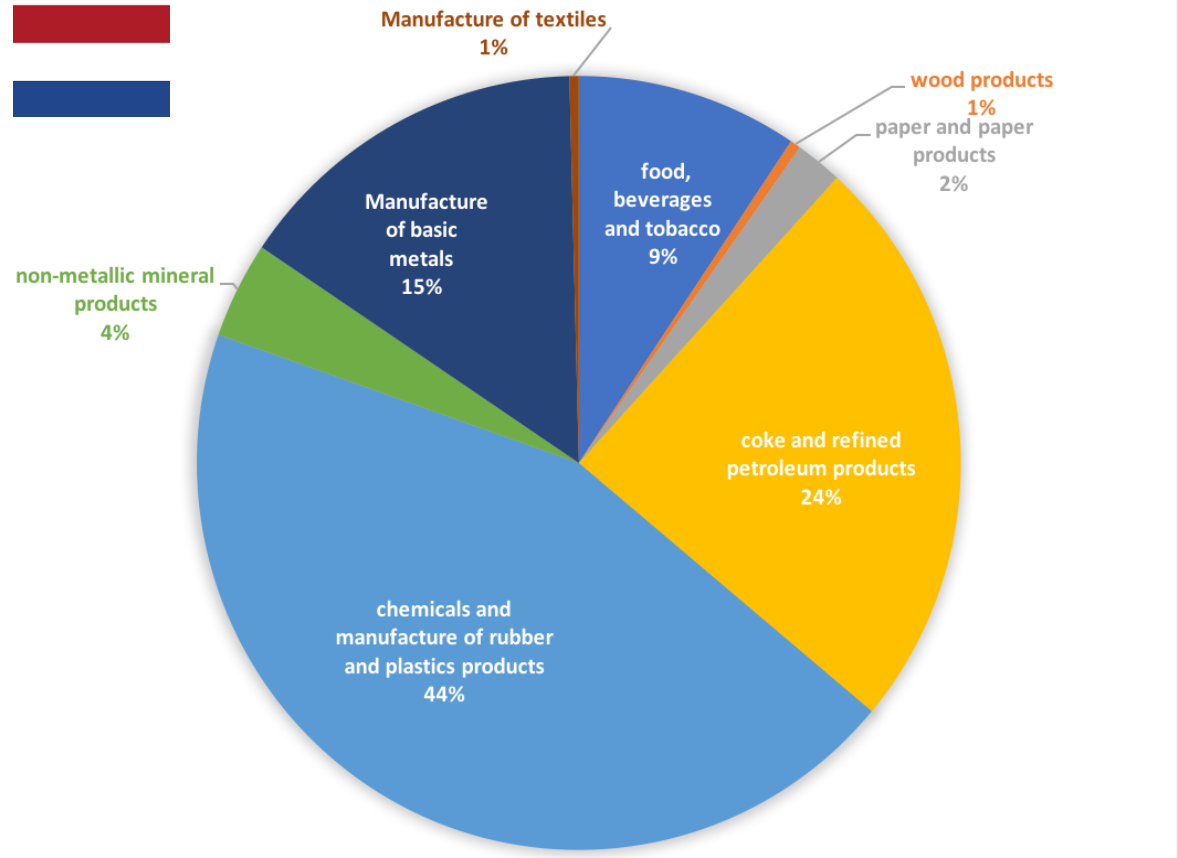
CCUS business modellen

- Domestic waterstof + domestic CO2
- Import (goedkope) waterstof + domestic CO2
- Export domestic CO2 naar goedkope waterstof + import methanol/...
- Combinaties voorgaande

Context Nederland en Vlaanderen

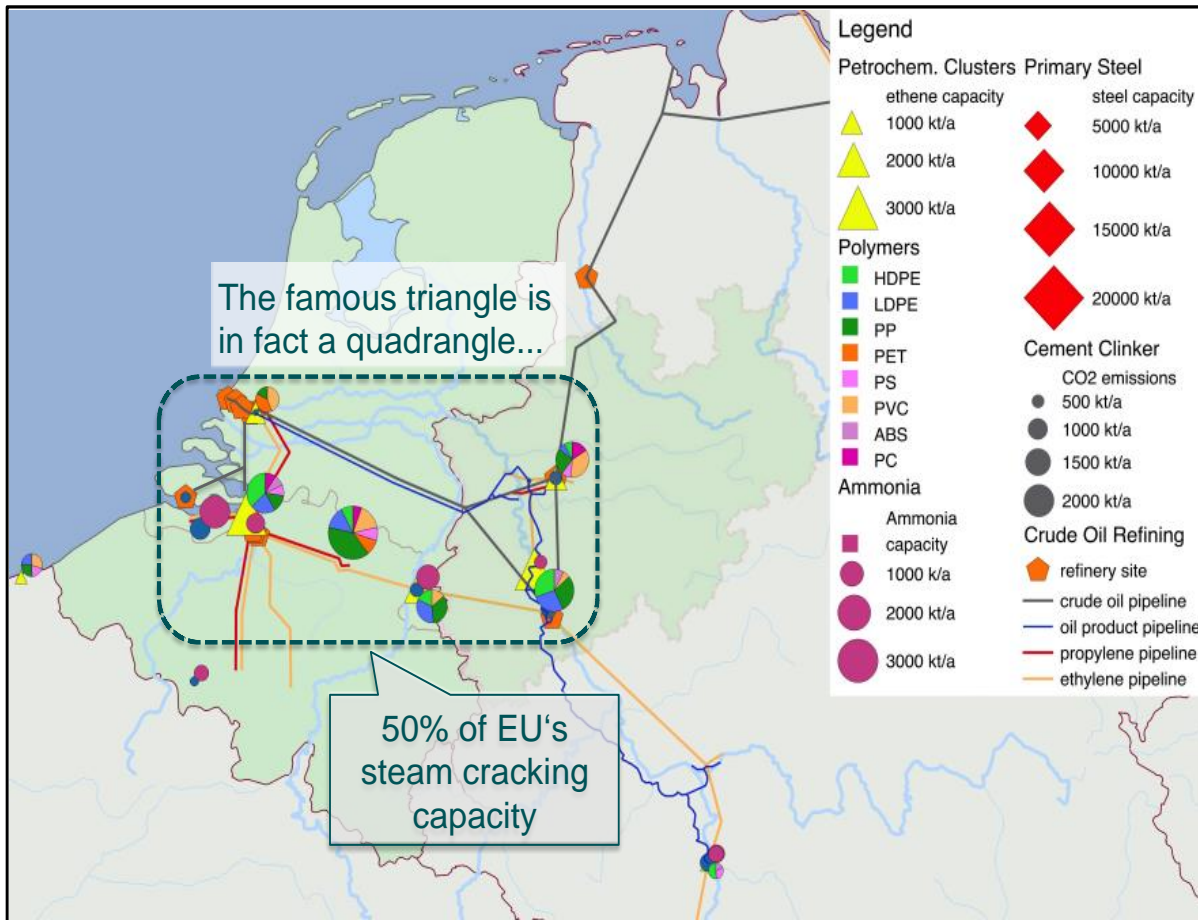

Totale BKG emissies (2018): 78 Mt CO2-eq
 Energie intensieve industrie (2018): 22 Mt
 EII/totaal: 28.2%

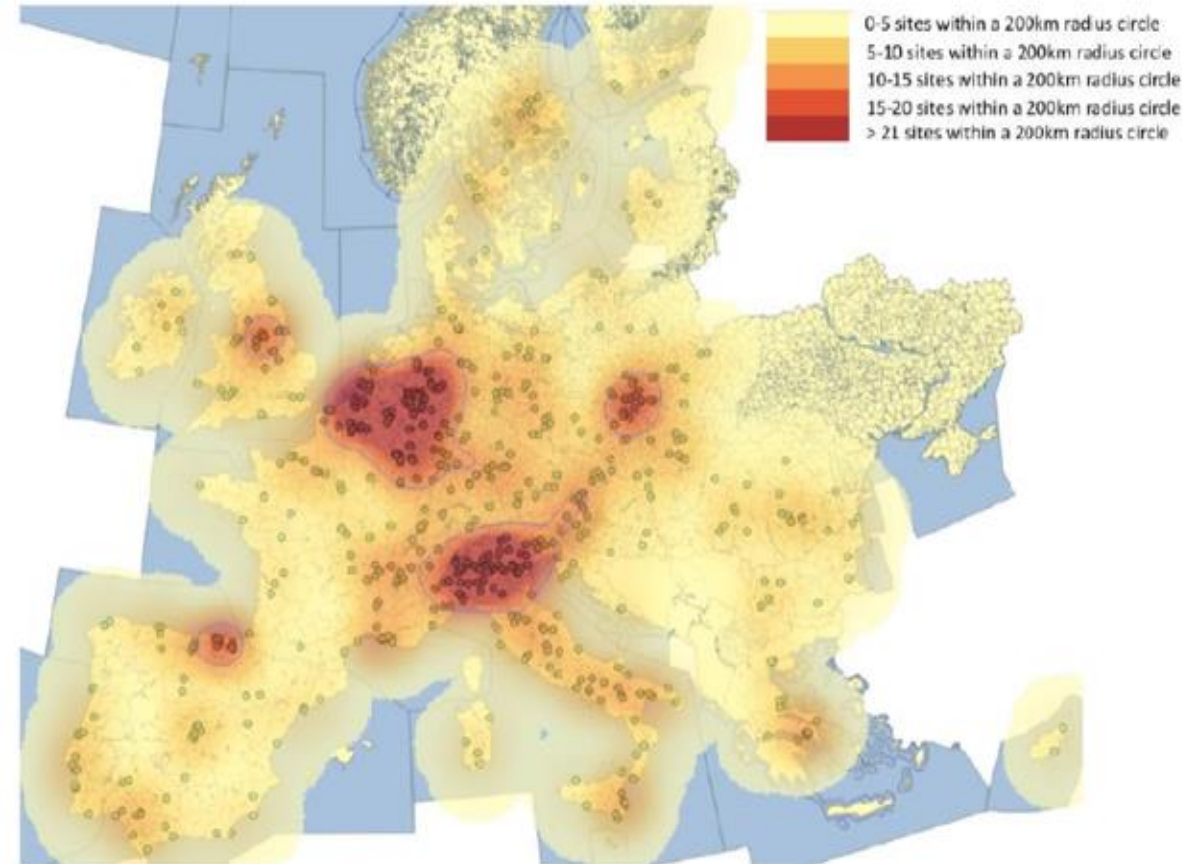

Totale BKG emissies (2018): 173.3 Mt CO2-eq
 Energie intensieve industrie (2018): 46.1 Mt
 EII/totaal: 26.6%

Nederland en Vlaanderen: onderdeel van industrieel hart van Europa

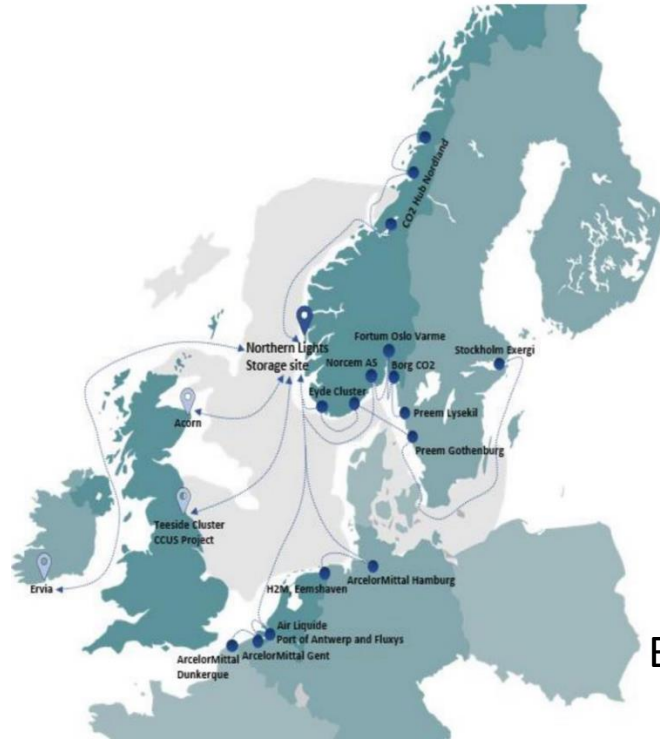

Bron: Wuppertal Inst. 2020

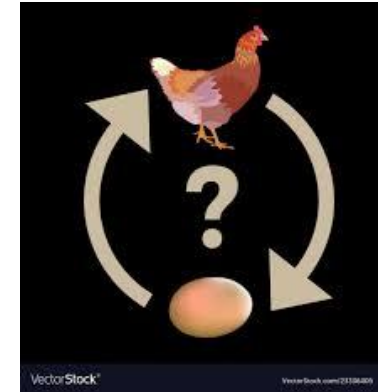

Bron: EPOS 2018

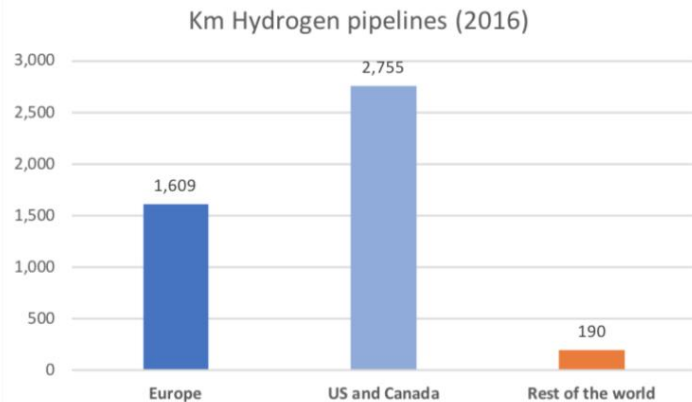
Uitdagingen en opportuniteiten: infrastructuur

Bron: Equinor

Infrastructuur → investeringen procesinstallaties

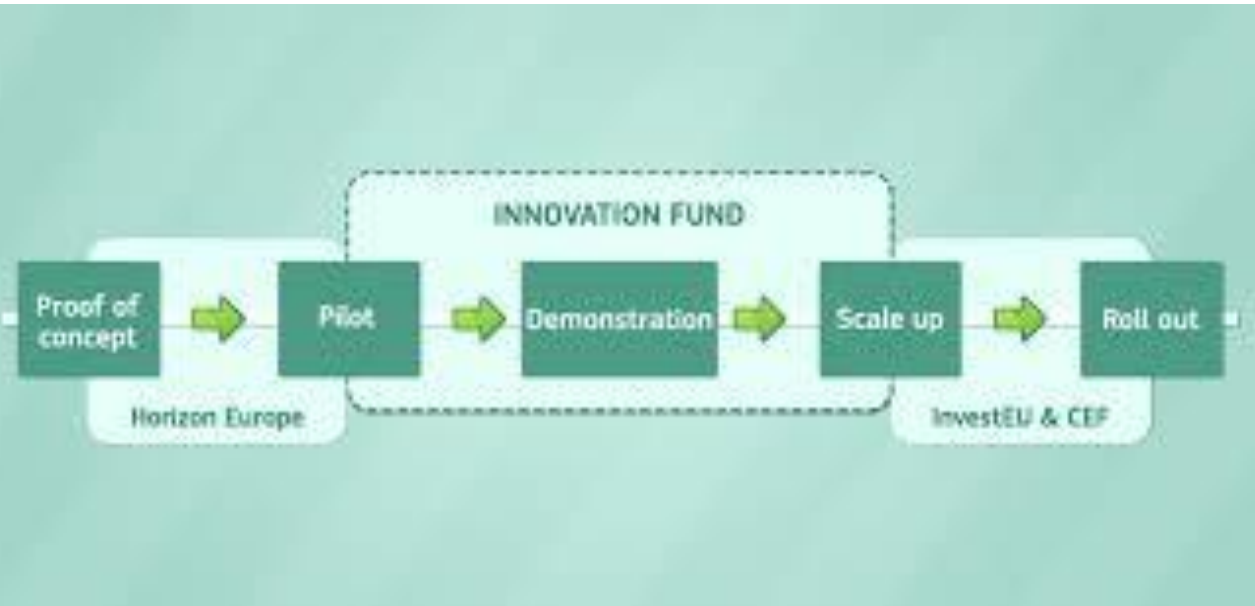

Bron: Air Liquide

- Porthos
- Antwerp@C
- Smart Delta Resources platform
- Green Octopus
- e2C (electrons to HVC)
- HY3 // RH2INE

Uitdagingen en opportuniteiten: CAPEX – Tech. valley of death

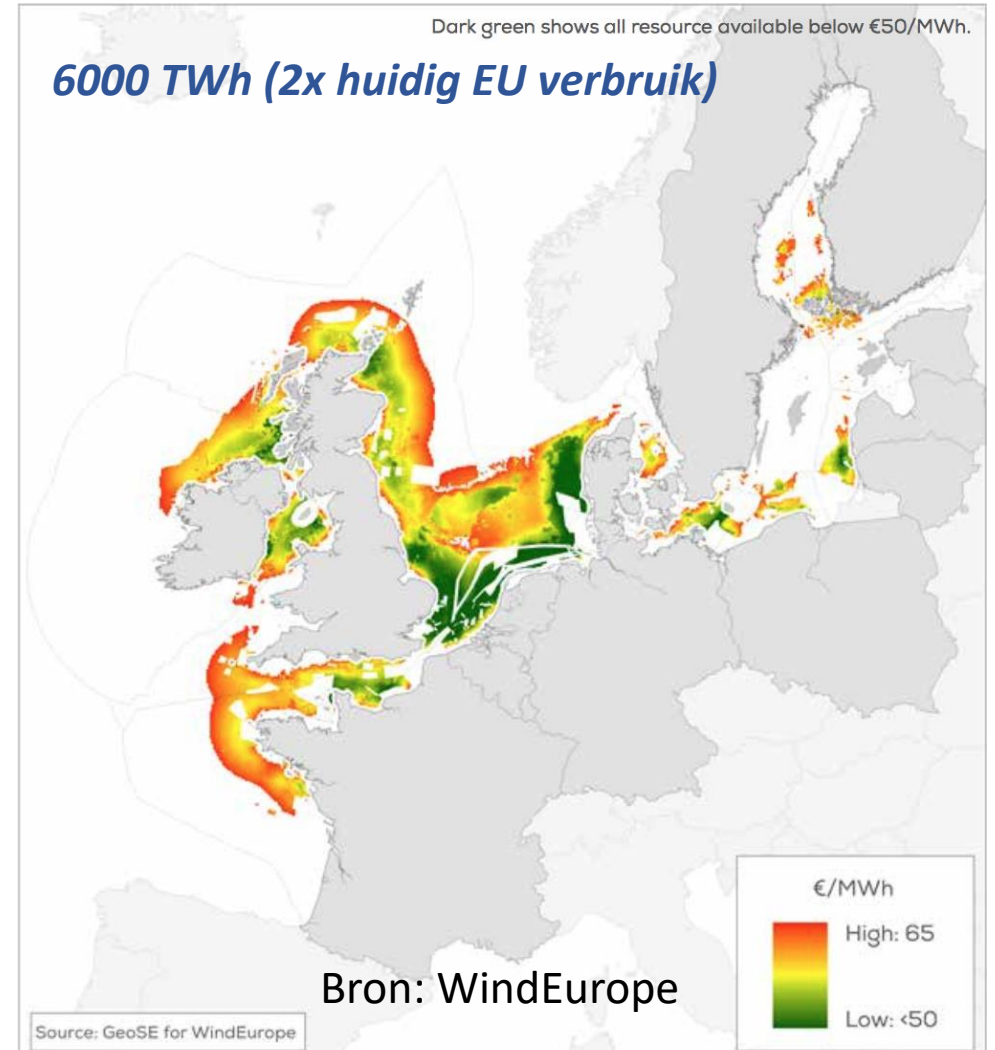
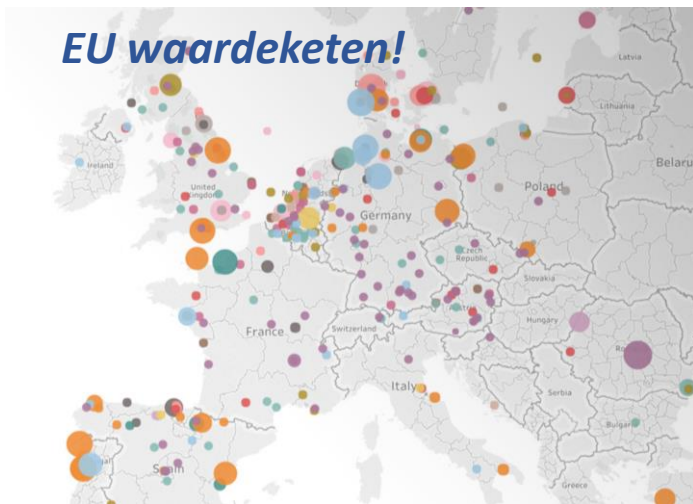
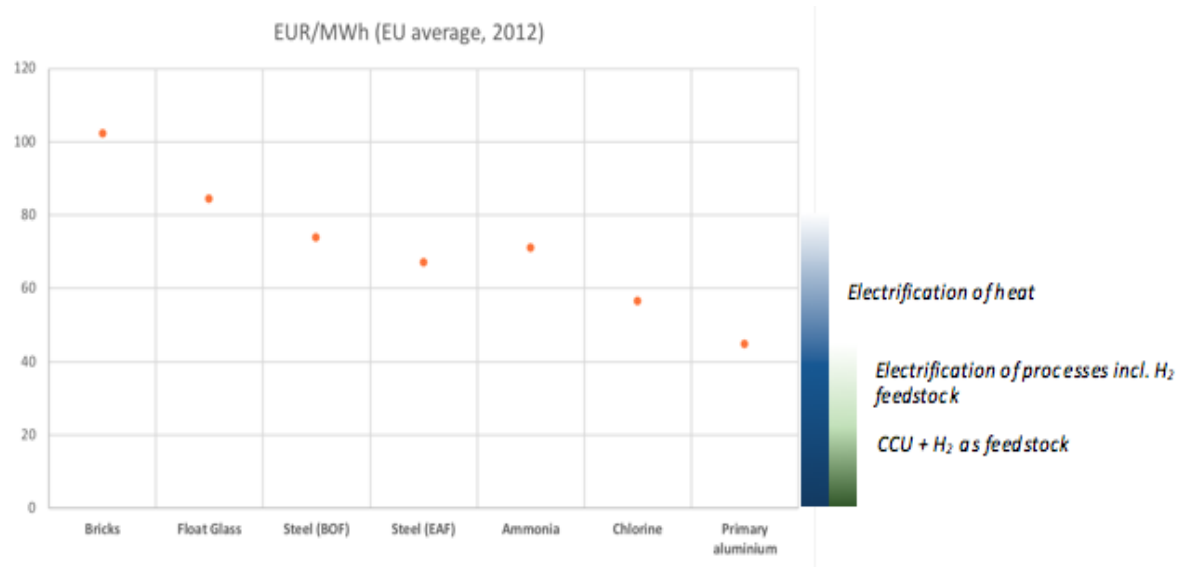

Bron: EC, DG Climate

- TRL 3-4 → 7-8: Valley of death
- Nood aan ondersteuning DEMO//FOAK
- EU ETS Innovation fund
- Maar ook voor scaling-up//roll out: fiscale/financiële steun nodig

Uitdagingen en opportuniteiten: OPEX – energiekost/beschikbaarheid

CCU en H₂ → (veel) hogere elektriciteitsvraag

Beleidskader transitie industrie

Langetermijnvisies/strategie

- Klimaatwet (2019)
- Industriële strategie (2020)
- Waterstofstrategie (2020)

tbd

Beleidslementen ter bevordering industriële transitie/CCUS/H2

- Infrastructuur ontwikkelen + regelgeving/regulering (beheer H₂/CO₂ netwerken: wie, wat, hoe)
- Participatie in EU ETS innovatiefonds (DEMO) // Connecting Europe Facility // Industrial Projects of Common European Interest (IPCEI)
- OPEX steun (e.g. contracts for difference) // (EU) standaarden
- Brownfield conversion (e.g. versnelde fiscale afshrijving)
- LCA regels CCU // CO₂ footprint H₂

Mogelijke Nederlands/Vlaamse samenwerking

- Belangrijk dat ook Vlaanderen strategieën ontwikkelt → afstemming NI & coordinatie industriebeleid (vs EU)
- Onderzoek ontwikkeling gemeenschappelijke infrastructuur (Antwerpen, Rotterdam, Terneuzen Gent): CO2//H2//Offshore wind inter-connecties, IPCEI, ..
- Bi-, trilaterale akkoorden mbt cross-border infstrastuctuur
- Onderzoek gemeenschappelijke investeringen in tech/demo projecten (knowledge sharing)
- Pro-actief uitwerken gemeenschappelijke posities EU beleid (e.g. LCA, standaarden, CBA ...)

Nederlands-Vlaamse samenwerking is essentieel voor industrie transitie naar klimaatneutraliteit